

ผลของสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำ
ของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน

นางสาววันวิสา โปธิ์อ้อม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF FAMILY PSYCHOEDUCATION ON RELAPSE PREVENTIVE
BEHAVIORS IN SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY

Miss Wanwisa Phoim

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Mental Health and Psychiatric Nursing
Faculty of Nursing
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

540366

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อพฤติกรรมป้องกัน

การป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน

โดย

นางสาววันวิสา โพธิ์อ้อม

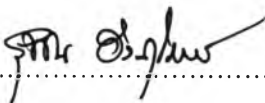
สาขาวิชา

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

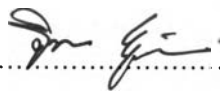
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

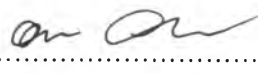
รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย

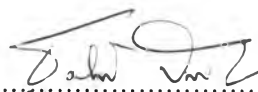
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลิจิต)

วันวิสา โพรธีม : ผลของสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน (EFFECTS OF FAMILY PSYCHOEDUCATION ON RELAPSE PREVENTIVE BEHAVIORS IN SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY)
 อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. อรพรรณ ลือบุญรัชชัย, 137 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนก่อนและหลังได้รับสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวและเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนระหว่างกลุ่มที่ได้รับสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวและกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว และแบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภท เครื่องมือทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และหาความเที่ยงของแบบวัดโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติทดสอบค่าที (paired t-test และ independent t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนกลุ่มทดลองภายหลังได้รับสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวสูงกว่าก่อนได้รับสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05
2. คะแนนพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนกลุ่มทดลองภายหลังได้รับสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สาขาวิชา.....การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช.....ลายมือชื่อนิสิต.....วันวิสา โพรธีม
 ปีการศึกษา.....2554.....ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*anOn*

#5277819036 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEYWORDS: FAMILY PSYCHOEDUCATION / RELAPSE PREVENTIVE BEHAVIORS / SCHIZOPHRENIC PATIENTS

WANWISA PHOIM : EFFECTS OF FAMILY PSYCHOEDUCATION ON RELAPSE PREVENTIVE BEHAVIORS IN SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY.

ADVISOR:ASSOC.PROF.ORAPHUN LUEBOONTHAVATCHAI,Ph.D., 137 pp.

The objective of this Quasi – experimental Research were to study the relapse preventive behaviors of schizophrenic patients before and after using family psychoeducation and to compare relapse preventive behaviors of schizophrenic patients between the experimental group and control group. Research sample consisted of 30 schizophrenic patients in community. Sample were 15 in experimental group and 15 in control group. The instruments were family psychoeducation program and relapse preventive behavior questionnaires. The two instruments were tested for content validity by 5 professional experts and the questionnaires were test for reliability. The reliability of the total questionnaire was .82. Statistical techniques used in data analysis were mean, standard deviation and t-test (paired t-test and independent t-test)

Major findings were as follows:

1. The relapse preventive behaviors of schizophrenic patients in experimental group after using family psychoeducation was significantly higher than before those who using family psychoeducation, at the .05 level
2. The relapse preventive behaviors of schizophrenic patients in experimental group was significantly higher than control group, at the .05 level

Field of Study Mental Health and Psychiatric Nursing Student's Signature Wanwisa Phoim
 Academic Year 2011 Advisor's Signature Assoc. Prof. Oraphun Lueboonthavatchai

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการทำ วิทยานิพนธ์ และให้กำลังใจที่มีคุณค่าในการจัดการอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลิจิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำชี้แนะให้วิทยานิพนธ์ฉบับ นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นรวมทั้งคณะกรรมการสอบ โครงร่างวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ เป็นกำลังใจให้เสมอมา กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ทุกท่านที่ได้ให้ ข้อมูล และได้มีส่วนร่วมให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ประสบผลลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณนายแพทย์สุพจน์ จิระราชวร รองผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์กับผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นนิติปริญาโท จิตเวชทุกคนที่ได้ให้กำลังใจ ห่วงใยและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีต่อผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ขอรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ผู้ให้กำเนิด ให้สติปัญญาและความเอาใจใส่ ห่วงใย ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัย ขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้ป่วยโรคจิตเภททุกท่านที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ให้มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
แนวคิดเหตุผลและสมมติฐาน.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความรู้เกี่ยวกับผู้ป่วยจิตเภทและการพยาบาล.....	13
การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน.....	23
พฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน.....	40
สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	47
สุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภท ในชุมชน.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
ขั้นตอนการวิจัย.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	89
อภิปรายผลการวิจัย.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	94
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	105
ภาคผนวก ข หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย.....	107
ภาคผนวก ค ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย.....	113
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
ภาคผนวก จ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	120
ภาคผนวก ฉ ผลคะแนนการประเมินความรู้เรื่องโรคจิตเภทและการรักษา การเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหา.....	127
ภาคผนวก ช แบบสอบถามการวิจัย.....	130
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินอาการรุนแรงทางจิต.....	135
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	79
2	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง.....	81
3	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	82
4	ลักษณะคะแนนพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนของ กลุ่มทดลองระหว่างก่อนดำเนินการทดลองและหลังดำเนินการทดลอง.....	83
5	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมป้องกันการป่วยซ้ำของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง.....	84